

آیت‌الله مصباح یزدی حجة‌الله‌آبرو و عمر خود را پای انقلاب گذاشت

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین علی مصباح یزدی

«ایشان متفکری برجسته، مدیری شایسته، دارای زبان گویایی در اظهار حق و پای باستقامتی در صراط مستقیم بودند. خدمات ایشان در تولید اندیشه دینی و نگارش کتب راه‌گشا و در تربیت شاگردان ممتاز و اثرگذار و در حضور انقلابی در همه میدان‌هایی که احساس نیاز به حضور ایشان می‌شد، حقاً و انصافاً کم‌نظیر است. پارسایی و پرهیزگاری خصلت همیشگی ایشان از دوران جوانی تا آخر عمر بود و توفیق سلوک در طریق معرفت توحیدی، پاداش بزرگ الهی به این مجاهدت بلندمدت است.»

مطلب فوق، بخشی از پیام امام خامنه‌ای به مناسبت ارتحال آیت‌الله مصباح یزدی رحمته‌الله است. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای به‌مناسبت اولین سالگرد ارتحال آیت‌الله مصباح یزدی و برای آشنایی بیشتر با ابعاد شخصیتی ایشان، گفت‌وگویی با حجت‌الاسلام والمسلمین علی مصباح یزدی، فرزند این عالم ربانی انجام داده است که تقدیم حضور می‌شود.

■ **به ابتدا کمی در مورد سبک زندگی دینی، نحوه تحصیل و مساعدت علمی مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی و ویژگی‌های اخلاقی و اقدامات ایشان که در جهت نهاده‌شدن اخلاق در حوزه‌های علمیه هم مورد استفاده و رجوع بود، بگویید.**

● حضرت آیت‌الله مصباح رحمته‌الله، امور اخلاقی را نزد اساتید بزرگی از جمله حضرت امام رحمهم‌الله، مرحوم حضرت آیت‌الله بهجت، مرحوم علامه طباطبایی و آیت‌الله انصاری همدانی رحمهم‌الله تلمذ کردند و به‌نوعی شاگرد اخلاقی آنان محسوب می‌شدند. تأثیرپذیری از این بزرگان باعث شد که از هر کدام از آنان رنگ‌وبویی به ایشان سرایت کند و استفاده‌هایی ببرند.

یکی از ویژگی‌های برجسته حضرت علامه این بود

علامه معتقد بودند که امروزه انجام وظایف فردی برای روحانیت کفایت نمی‌کند. اینکه یک روحانی

معلوماتی را فرا بگیرد و بعد کتابی نوشته یا سخنرانی و تدریس کند، کافی نیست. ایشان معتقد بودند که برای حل

مشکلات، نیاز به کار تشکیلاتی و گروهی است؛ لذا دغدغه ایشان پرورش نیروهایی بود که بتوانند، در آینده چنین مشکلاتی را حل کنند. با توجه به گستردگی و پیچیدگی علوم و فنون امروزی، باید افراد توانمندی را بر سرکار آورد.

با ایشان مواجه می‌شد، این ویژگی را تشخیص می‌داد.

علامه، در نهایت تواضع برخورد می‌کردند و همیشه خود را در مقابل دیگران کوچک می‌دانستند. صرفاً این نبود که رفتار متواضعانه‌ای باشد. اگر کسی از ایشان تعریف می‌کرد، به‌شدت ناراحت می‌شدند و سعی می‌کردند، لطیفه و داستان و نکته‌ای تعریف کنند تا آن شخصی که برای ایشان پست و مقامی قائل شده، پشیمان شود.

■ **یکی دیگر از وجوه برجسته شخصیت ایشان، وجه علمی بود که مورد اعتراف دوست و دشمن است. ایشان چطور به چنین جایگاه علمی رسیده بودند؟**

● آیت‌الله مصباح، هیچ‌گاه علم و دانش خود را محدود به دروس حوزوی نکردند و در کنار آن دروس، مطالعات و مباحث علمی دیگری را هم دنبال می‌کردند. ضمن اینکه دروس رایج حوزوی را به‌خوبی خواندند و همیشه فرد ممتازی بودند. ایشان می‌فرمودند: در ابتدای طلبگی‌ام، شخصی به‌نام مرحوم محقق کلاس زبان داشت و علوم روز را خوانده بود. من به ایشان گفتم: مقداری فرانسوی به من درس بدهند. ایشان هم گاهی در مسجد یا در دالان خانه‌شان به من فرانسوی یاد داد. وقتی دید که من علاقه‌مند و پیگیرم، در این زمینه کمکم کرد. ایشان، هرگاه حس می‌کردند که باید در حیطه‌ای اطلاعاتی داشته باشند تا شبهه‌ای را پاسخ دهند و یا وظایف خود را به‌خوبی انجام دهند، در رشته‌های مورد نیاز کسب علم می‌کردند و از اینکه شاگردی کنند، ابایی نداشتند. حضرت علامه، بعد از انقلاب استاد مسلم بودند و مؤسساتی را تأسیس کردند و مدیریت آنجا را بر عهده داشتند؛ حتی دروس عالی در زمینه فلسفه و تفسیر را تدریس می‌کردند؛ اما زمانی که احساس کردند، برای پاسخ‌گویی به نیازهای روز جامعه باید از علوم انسانی روز مطلع باشند، شروع به خواندن کتب روان‌شناسی کردند. در زمینه ریاضیات و اقتصاد هم مطالعه داشتند. خاطرم هست که یکی از اساتید دانشگاه پنجاه‌سببه‌ها به منزل ما می‌آمدند و برای ایشان کلاس اقتصاد برگزار می‌کردند.

علامه، این روش را در تربیت شاگردانشان هم لحاظ کردند. ایشان معتقد بودند که امروزه انجام وظایف فردی برای روحانیت کفایت نمی‌کند. اینکه یک روحانی معلوماتی را فرا بگیرد و بعد کتابی نوشته یا سخنرانی و تدریس کند، کافی نیست. نمی‌توان امروزه این وظیفه سنگین و گسترده‌ای را که بر دوش روحانیت هست، به این شکل جواب داد. ایشان معتقد بودند که برای حل مشکلات، نیاز به کار تشکیلاتی و گروهی است؛ لذا دغدغه ایشان پرورش نیروهایی بود که بتوانند، در آینده چنین مشکلاتی را حل کنند. با توجه به گستردگی و پیچیدگی علوم و فنون امروزی، باید افراد توانمندی را بر سرکار آورد. ایشان به‌دنبال این بودند که چنین اشخاصی را متناسب با استعدادشان تربیت کنند و به قسمت‌های مختلف جامعه بفرستند.

تمدید مهلت ثبت‌نام آزمون ورودی جامعة الزهرا (ع)

مهلت آزمون ورودی جامعة الزهرا (ع) در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به‌دلیل درخواست‌های مکرر متقاضیان تا ۲۲ بهمن تمدید شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام اباذر عمرانی‌فر رئیس سنجش و پذیرش جامعة الزهرا (ع) ضمن بیان خبر فوق، یادآور شد: ثبت‌نام تنها از طریق سامانه پذیرش به آدرس الکترونیکی pazresh.jz.ac.ir امکان‌پذیر است.

وی اظهار داشت: از آنجایی که سامانه پذیرش به صورت هوشمند طراحی شده است، پس از وارد کردن اطلاعات داوطلب، سامانه با توجه به اطلاعات ثبت‌شده، برنامه‌های آموزشی مجاز را جهت انتخاب، نمایش می‌دهد؛ از این‌رو لازم است در ثبت اطلاعات داوطلب، نهایت دقت را داشته باشید.

حجت‌الاسلام عمرانی‌فر ادامه داد: در صورت بروز خطا یا ایجاد سؤال، فقط از طریق سامانه ارسال و پیگیری درخواست (واقع در سامانه پذیرش)، اقدام به ارسال سؤال نمایید و از تماس تلفنی یا مراجعه حضوری به جامعة الزهرا (ع) خودداری کنید.

فرزانگان

آیت‌الله
حاج شیخ محمدتقی
بجنوردی رحمته‌الله

● **وفات:** ۱۳۱۴ قمری ● **مدفن:** دارالسیاده حرم امام رضا رحمته‌الله
● **اساتید:** صاحب جواهر، شیخ مرتضی انصاری
● **آثار:** المقالات

● **ولادت و نیاکان:** شیخ محمدتقی بجنوردی رحمته‌الله از چهره‌های نامدار خراسان در اواخر قرن سیزدهم و در ابتدای قرن چهاردهم هجری، اصالتاً بحرینی احتمالاً در بین سال‌های ۱۲۴۰ - ۱۲۳۰ قمری در بجنورد پای به عرصه حیات گذاشت. سلسله نسب او چنین است: محمدتقی‌بن محمدحسن‌بن محمدعلی‌بن محمدصادق‌بن محمدبن اسماعیل بحرانی. پدرش اصالتاً بحرینی بود که به خراسان مهاجرت کرد. به‌سبب حوادث ناگوار قرن سیزدهم، عده‌ای از علمای بحرین از آن دیار به عراق و ایران کوچ کردند که پدر محمدتقی از جمله آن‌هاست. دلیل سکونت پدر محمدتقی در بجنود معلوم نیست و چه‌بسا پدرش از عالمان دینی بوده است که پس از آمدن به مشهد، مردم این منطقه او را برای ارشاد بدان‌جا دعوت کرده باشند. محل تولد محمدتقی بجنورد است. تحصیلات مقدماتی را در وطن خویش گذرانده، سپس برای تکمیل معلومات به نجف اشرف شتافت تا محضر درس شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر (متوفای ۱۲۶۶ قمری) را درک کند. پس از رحلت صاحب جواهر، به درس وصی وی که شیخ مرتضی انصاری بود، حاضر شد و مبانی علمی خود را استوار ساخت. از دیگر استادان شیخ محمدتقی اطلاعی در دست نیست.

● **سکونت در مشهد رضوی**

شیخ محمدتقی پس از نائل شدن به درجه اجتهاد به زادگاهش بجنورد بازگشت و به انجام وظایف دینی و تحقیق و تدریس پرداخت و در مقام روحانی شهر، ارشاد مردم را بر عهده گرفت؛ اما پس از مدتی او به‌علت اختلاف پیدا کردن با سردار وقت بجنورد به‌سبب ستم او بر صاحبان املاک بجنورد را به مقصد مشهد ترک گفته و در آنجا ساکن شد. شیخ محمدتقی در مشهد مقام والایی یافت و مردم آن خطه نیز به وی اعتقاد خاصی یافتند و حتی او را مستجاب‌الدعوه دانسته و برای وی کرامات بسیاری را نقل می‌کنند. او در حرم مطهر امام رضا رحمته‌الله حوزه تدریس خود را بر پا کرده و شاگردان بسیاری را پرورش می‌داد. شیخ آقایزگ تهرانی می‌نویسد: از حوزه درس او دانشمندان ممتازی برخاسته‌اند؛ شیخ ابراهیم سبزواری و شیخ علی‌نقی تربتی و سیدابراهیم شریعت‌مدار سبزواری، شیخ محمدعلی کاخکی از جمله شاگردان وی می‌باشند.

● **حضور در نهضت تنباکو**

حکومت قاجار در اواخر قرن ۱۳ و ابتدای قرن ۱۴ قمری رسم نوی را بنا نهاد و حکام و شاهان این حکومت با هزینه‌های هنگفت به سفرهای تفریحی رفته، خزانه مملکت را بر باد می‌دادند؛ اما آن‌ها به این هم بسنده نکرده قرض‌های سنگینی را از دولت‌های اروپایی می‌گرفتند که در برابر آن‌ها باید امتیازهای فراوانی را در قالب قراردادهای گوناگون به کشورهای بیگانه می‌دادند که یکی از آن‌ها امتیاز رزی یا همان نهضت تنباکو بود که با فتوای میرزای شیرازی در سال ۱۳۰۹ قمری ناکام ماند. در نهضت تنباکو عالمان ایرانی داخل ایران و ساکن در عراق، دست به دست هم داده و شکست سختی را به استبداد داخلی و استعمار خارجی وارد کردند. شیخ محمدتقی در مجاری تحریم تنباکو و مخالفت با قرارداد رژی و رهبری روحانیت مشهد نقش مهمی بر عهده داشت.

● **از نگاه دیگران**

۱. صدرالدین خوبی رحمته‌الله در مرآة‌الشرق می‌نویسد: این شیخ بزرگوار از زاهدترین، بزرگ‌ترین، باورع‌ترین، موقر‌ترین و متقی‌ترین فقیهان روزگارش بود. مردم چنان به وی اعتقاد داشتند که نمونه‌اش را در اندک افرادی می‌توان یافت.

۲. آقایبرزگ تهرانی رحمته‌الله در وصف شیخ محمدتقی می‌نویسد:

ایشان از علمای بزرگ و مجتهدان بزرگ زمان خود بود و همه مردم و بزرگان مشهد بروثوق و عدالت ایشان هم‌نظر بودند.

او مرجع عالم بود و همه به مرجعیت وی اعتقاد داشتند.

● **اوصاف اخلاقی**

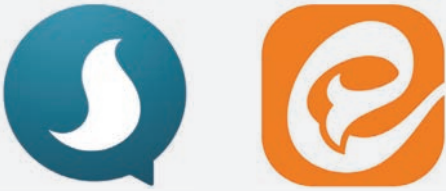
زهّد، مقبولیت در بین مردم، تأکید بر اقامه عزای حسینی، بکاء و گریه بر مصائب آن حضرت، همراه‌نشدن با دنیاپرستان، پارسایی و پرهیزکاری از جمله اوصاف آن بزرگ مرد الهی است.

● **پرواز ملکوتی**

شیخ محمدتقی بجنوردی در ۱۴ صفر ۱۳۱۴ قمری دار فانی را وداع گفت و پیکر پاکش در محل دارالسیاده حرم امام رضا رحمته‌الله به خاک سپرده شد.

منبع: گلشن ایران، ج ۱۳، ص ۳۳۷ - ۳۲۶

تنظیم: حجت‌الاسلام محمدتقی ادهم‌نژاد

کانال هفته‌نامه افق حوزه

در پیام‌رسان‌های

سروش و ایتا

@ofogh_howzah